

Perské a Iránské umění

Darina Plašilová 5.B

Rozšíření

- území dnešního Iránu, Arménie, Turecka, Afghánistánu, Tádžikistánu, Ázerbájdžánu a Uzbekistánu

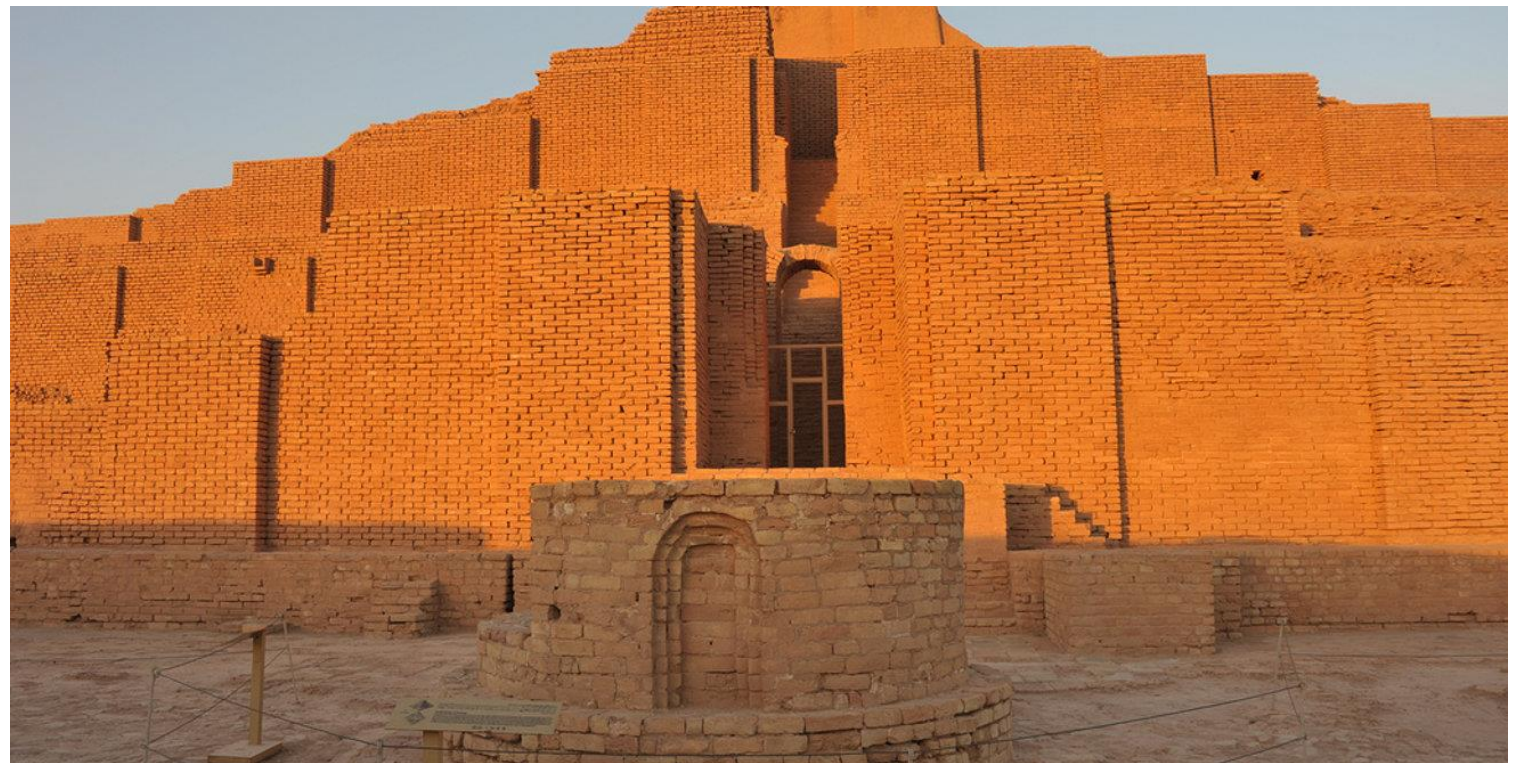

Perské a Iránské umění

- jedna z nejbohatších kultur ve světových dějinách
- iránské umění - od neolitu (5. tis. př. n. l.)
 - elamské umění (4. tis. – 7. stol. př. n. l.)
 - umění horských kmenů (lorestánské bronzové předměty)
- od 1. tis. př. n. l. se formovalo umění perské a médské
- významné složky: architektura, malířství, tkaní koberců, hrnčířství, kaligrafie, kovotepectví a sochařství

Čogha Zambíl

- posvátné město starověké civilizace Elam (dnešní Irán)
- stavby zikkuraty (stupňovité věže, 3 až 7 stupňů, vysoké několik desítek metrů, několik teras nad sebou, na vrcholu je schodiště vedoucí ke svatyni, kam sestupoval bůh)
- UNESCO

Elamské umění

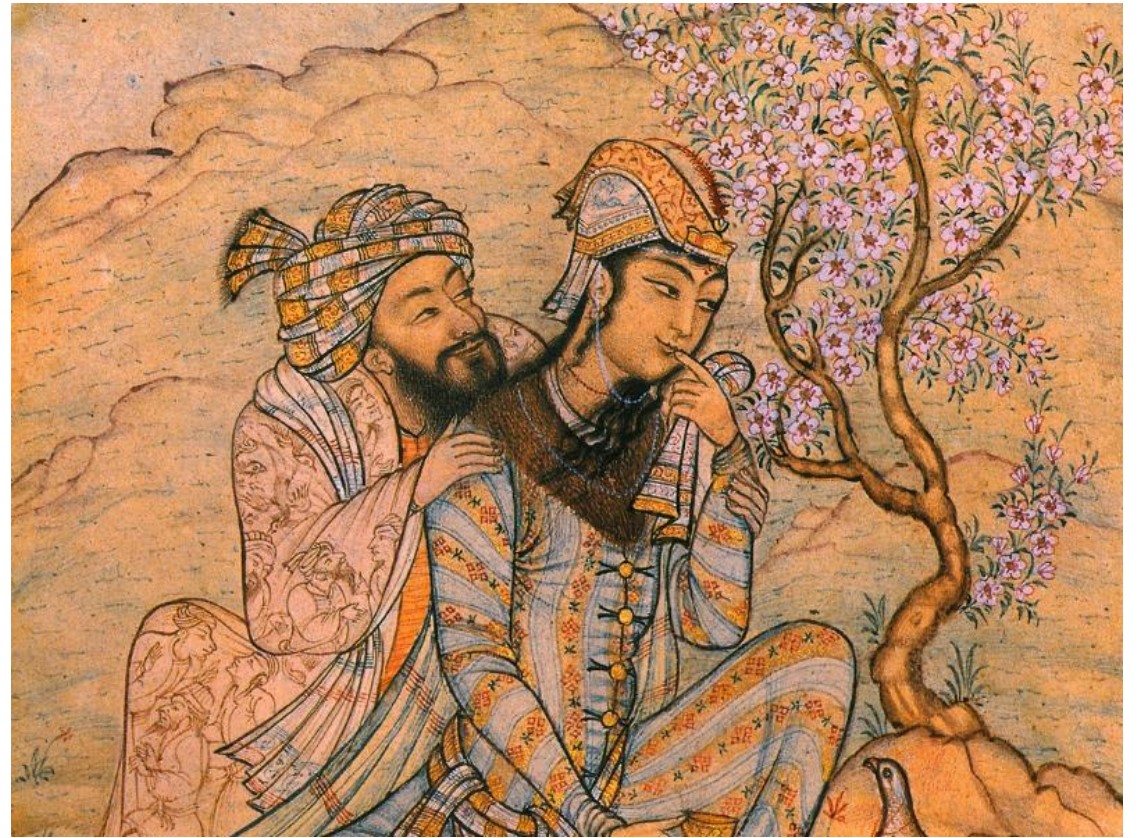

Perské miniatury

- miniaturní malby na papíře
- forma knižní ilustrace, nebo v albech
- mnohé se v současnosti nachází v muzeích v Turecku a v západním světě
- vrcholným obdobím pak bylo 15. a 16. století
- perské miniatury do značné míry ovlivnily tradici malování miniatur v ostatních muslimských zemích: vliv měly především na otomanské miniatury dnešního Turecka nebo mughalské miniatury na Indickém subkontinentu
- forma soukromého uměleckého předmětu a její majitel si může vybrat, komu ji ukáže

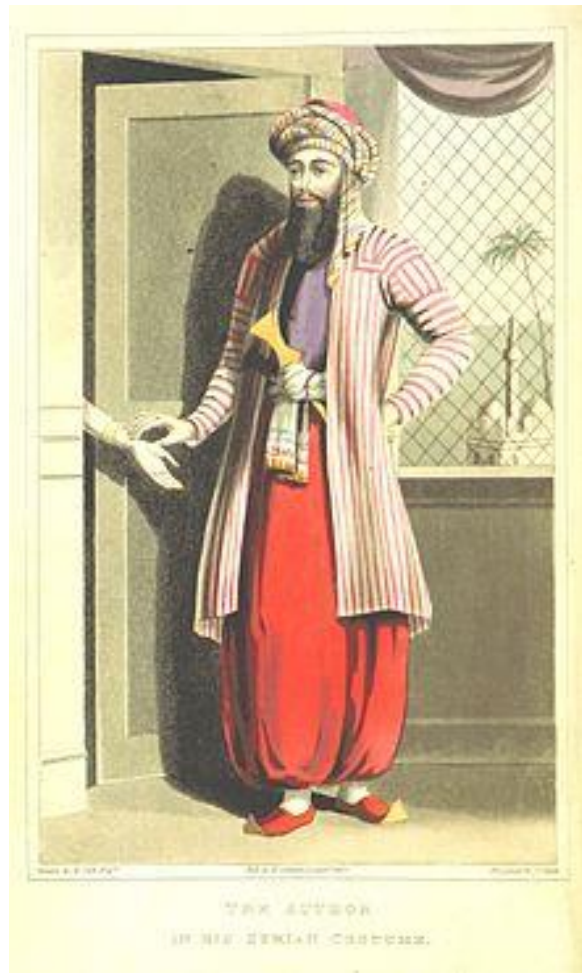

Perské oblečení

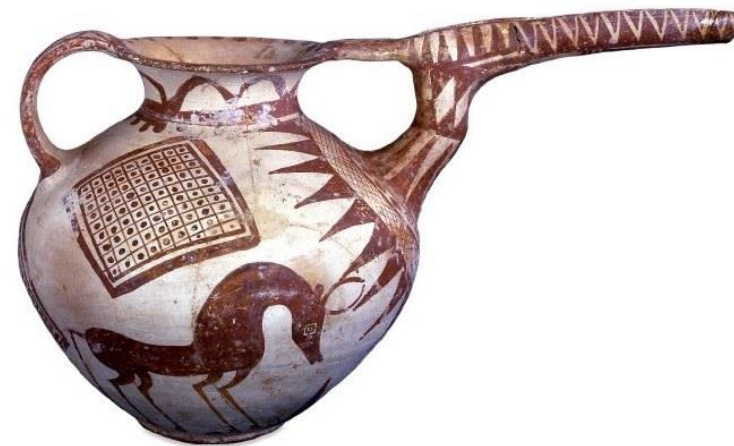
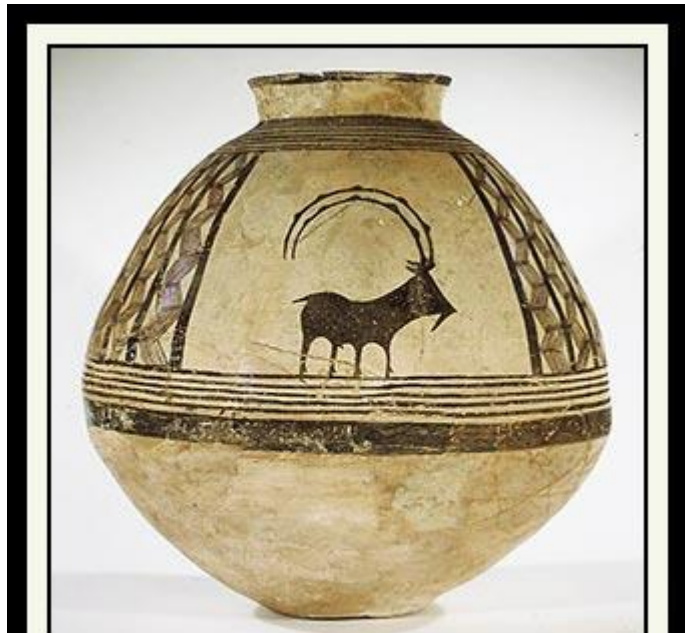
- na perských miniaturních malbách
- funkční i estetická hodnota
- látka i barva určovala společenské postavení
- mužský oděv – kombinace Shalvar a Jameh, široký pás Kamarband, pokrývka hlavy Sarband
- časté zlaté šperky

Keramika

- kolem roku 4 000 př. n. l. v Íránu převládaly dva druhy hliněné keramiky: červená a černá keramika; jednoduchý dekorativní styl
 - později geometrické vzory, bohatší zdobení
- hrnčířský kruh – 4. tisíciletí př. n. l. – zkvalitnění, symetričnost

Mina'i ware

- druh perské keramiky vyvinuté v Kashan
- velmi kvalitní
- detailní malby, časté figury
- přeglazurové zdobení - zdobení na glazuře, kdy se barevná dekorace nanáší na již vypálený a glazovaný povrch a následně se zafixuje druhým výpalem při relativně nízké teplotě
- díky nižší teplotě živější barvy

Perské koberce

- hlavně praktické využití: ochrana před chladem, jako lůžko nebo pokrývka, jako sedlo na koně, osla, velblouda, při stavbě stanů
- náboženský význam - Arabové se na nich modlí, anebo je věnují svým mešitám

- elegantní vzory v široké škále barev (často vínová, červená, tmavomodrá a různé odstíny béžové)
- koberce se podobají perským zahradám – jsou plné květů, ptáků a jiných živočichů
- vzory a barvy se liší podle toho, kde je koberec vyroben

Z čeho se vyrábí

- kvalitní přírodní vlákna: vlna, bavlna, velbloudí srst, jemné hedvábí, len
- přírodní barviva - šafrán, velbloudí moč anebo fialové květy indigovníku (1 kilogram barvy = 300 kilogramů květů)
- tkanivo se pro změkčení často máchá v čaji

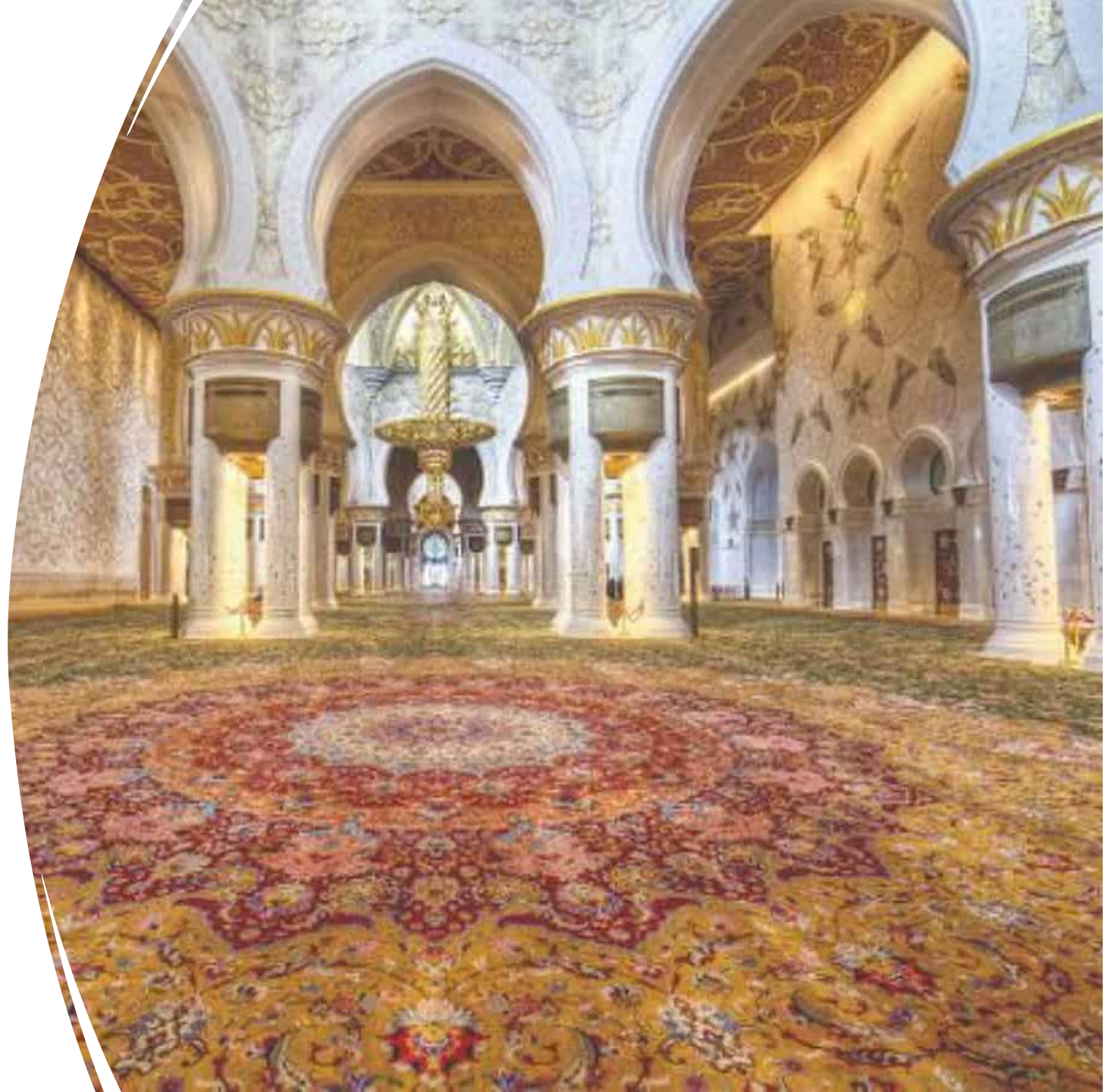
Tkaní koberců

- dvě techniky: tkaní a vázání
 - při tkaní je vlákno proplétáno osnovou, při vázání je zapotřebí uvázat každý uzlíček zvlášť

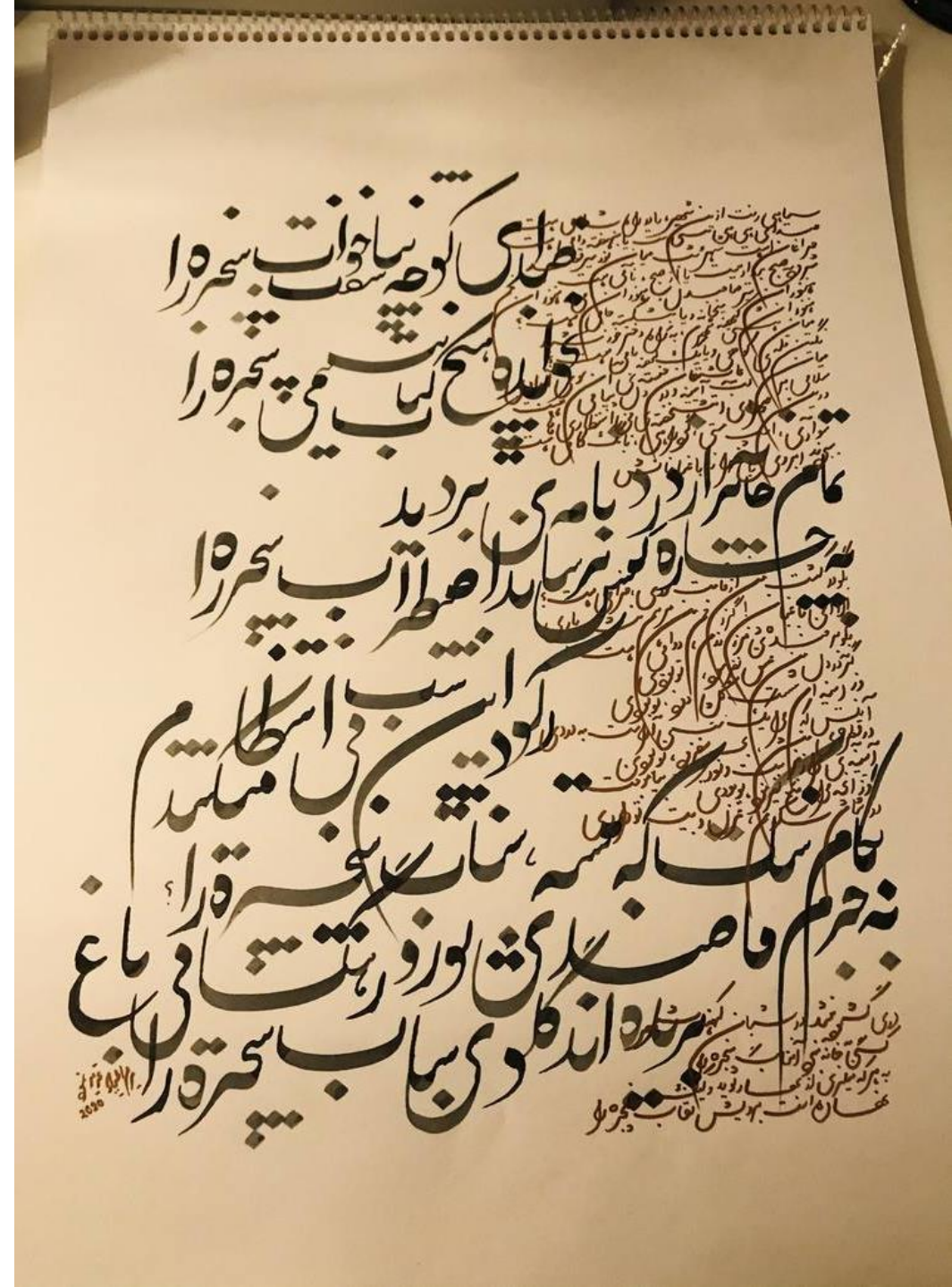
Největší koberec na světě v mešitě šejka Zayeda v Abú Dhabí

- téměř 6 000 metrů čtverečných (velikost fotbalového hřiště)
- přístupný i nemuslimům, musíte se zout
- výroba: 1 200 řemeslníků, 2 roky, 2,2 miliardy uzlíků, 40 tun

Perská kaligrafie

- umění krasopisného zaznamenávání perského jazyka
- v Íránu má dlouhou tradici, která sahá až do předislámského období
- kaligrafické písmo je typické pro Korán, ale také pro díla slavných perských básníků
- používá se ke zdobení budov, nábytku i keramiky

Designed by ORIAVI

Architektura

- vychází z tradice trvající nepřetržitě přibližně od 5 000 př. n. l. dodnes
- vývoj hlavně mezi Kavkazem a Zanzibarem, mezi Sýrií a severní Indií, sahající až k hranicím s Čínou
- typická rolnická přístřeší, čajovny, zahradní pavilony, mešity
- strukturní i estetická rozmanitost
- vyvíjela se postupně s ohledem na předchozí tradice
- typickým příkladem jednoho z vrcholů perské architektury je náměstí Nakš-e džahán v Isfahánu

náměstí Nakš-e džahán v Isfahánu

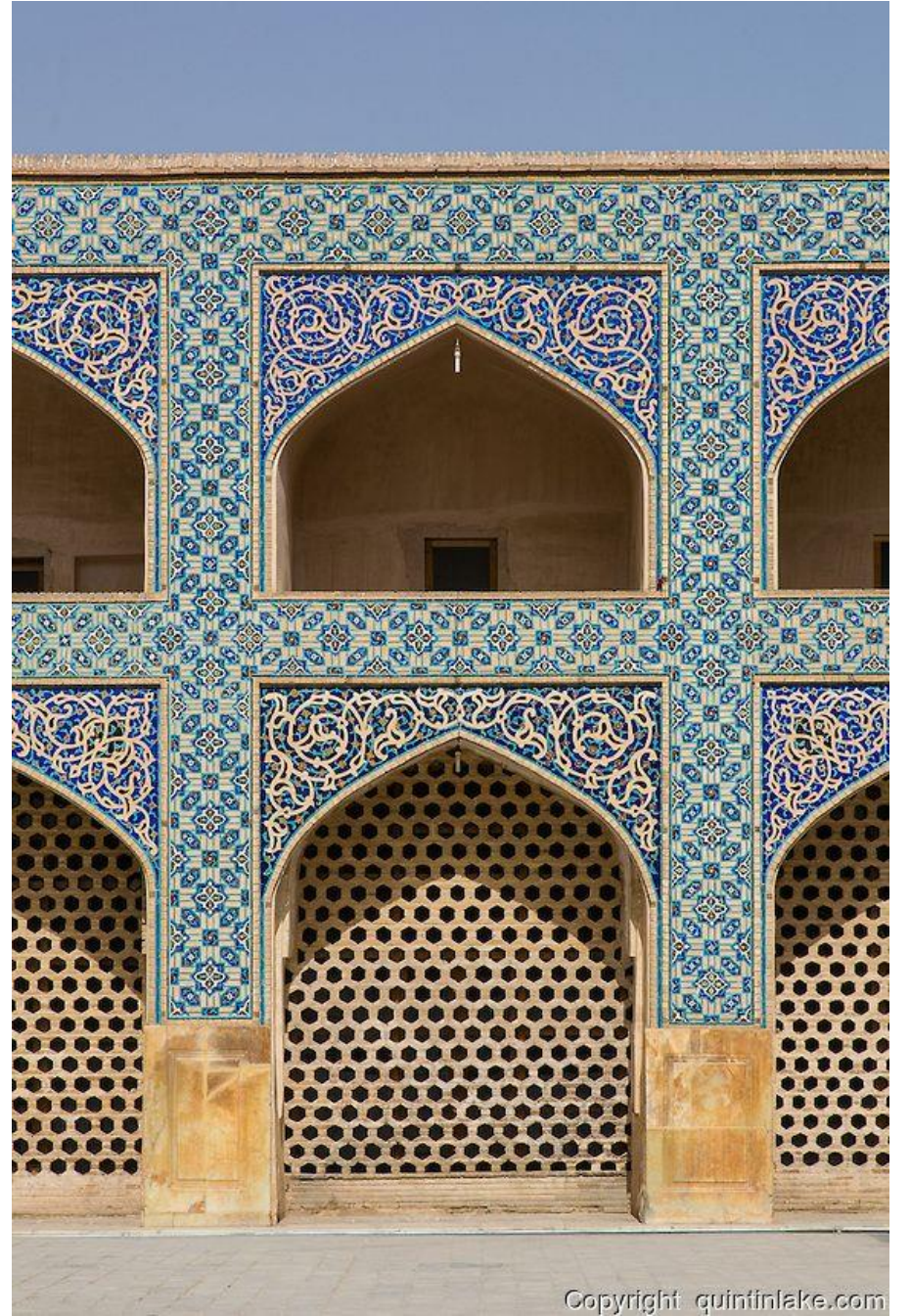

Mešita Jameh v Isfahánu

- UNESCO 2012
- výstavba 771 – do konce 20. století (přestavby, renovace)
- ozdobné detaily
- přes 20 000 m²
- dvojité skořepinové žebrované kopule
- pro modlení

Tádž Mahal

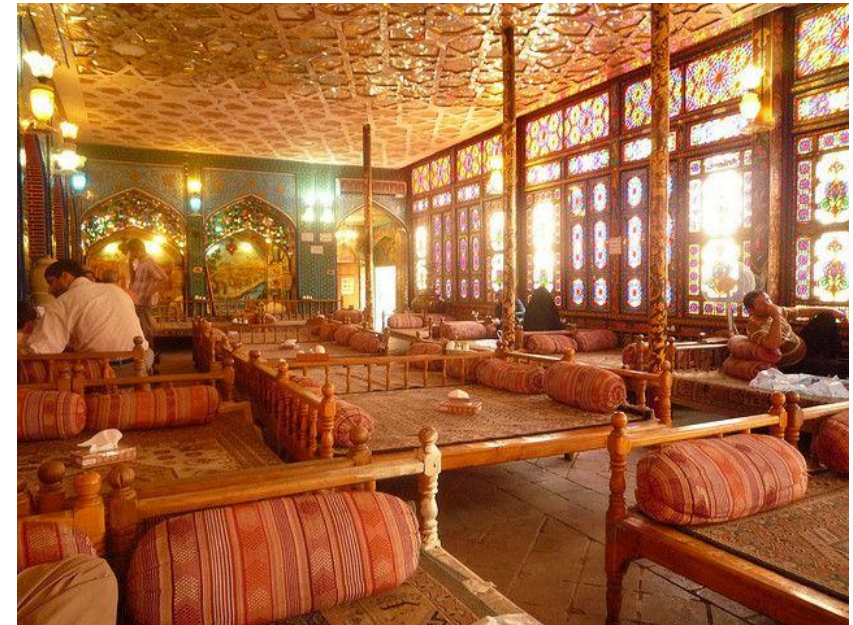
- islámská, iránská a mughalská architektura
- UNESCO, jeden ze 7 divů světa
- je to monumentální pomník v Ágře v Indii
- nechal ho vystavět indický mogul Šáhdžahán na památku své předčasně zesnulé ženy Mumtáz Mahal
- je postaven z mramoru
- povrch je zdoben polodrahokamy, drahokamy a kaligrafická výzdoba je z černého mramoru
- čtvercový půdorys a na rozích 4 minarety

Hlavní brána

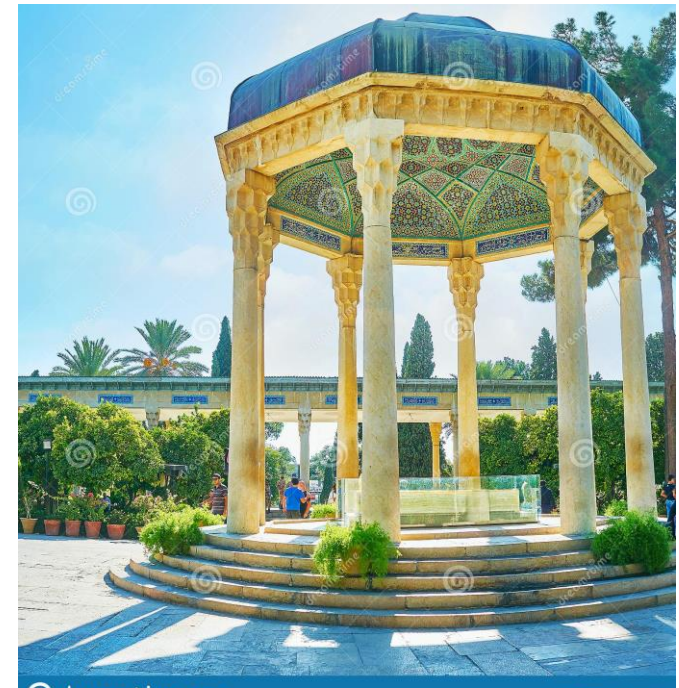

Čajovna v Isfahanu

Hrobka Hafeze

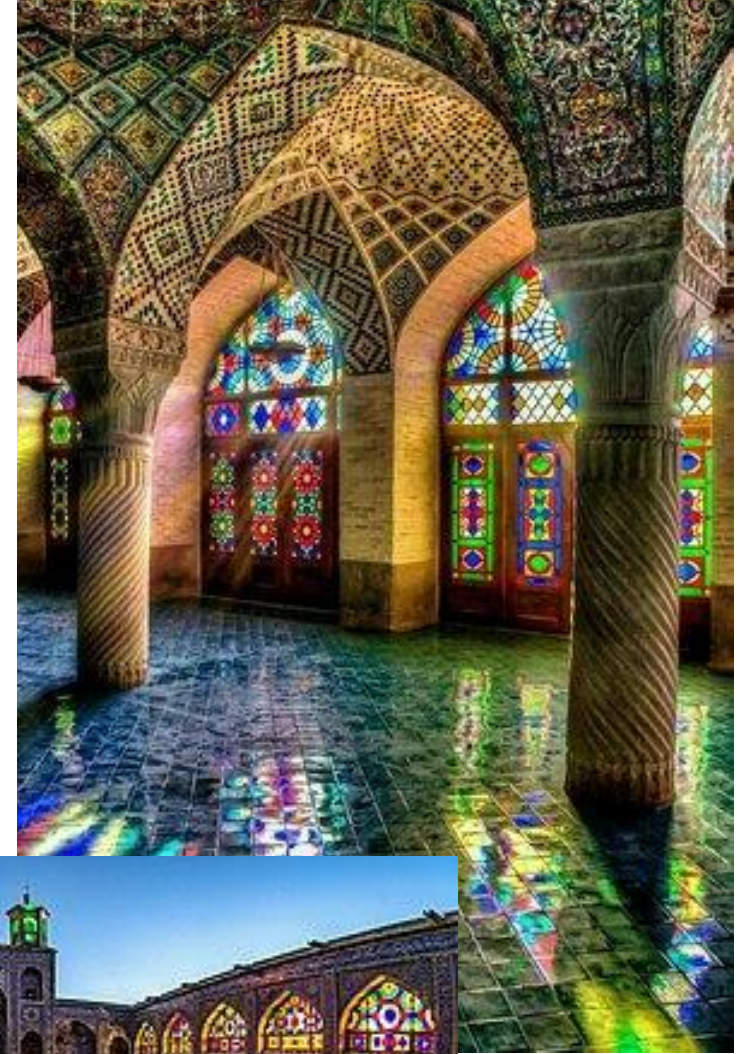
- na památku slavného perského básníka Hafeze (1325-1390)

Mešita Násir al Mulk

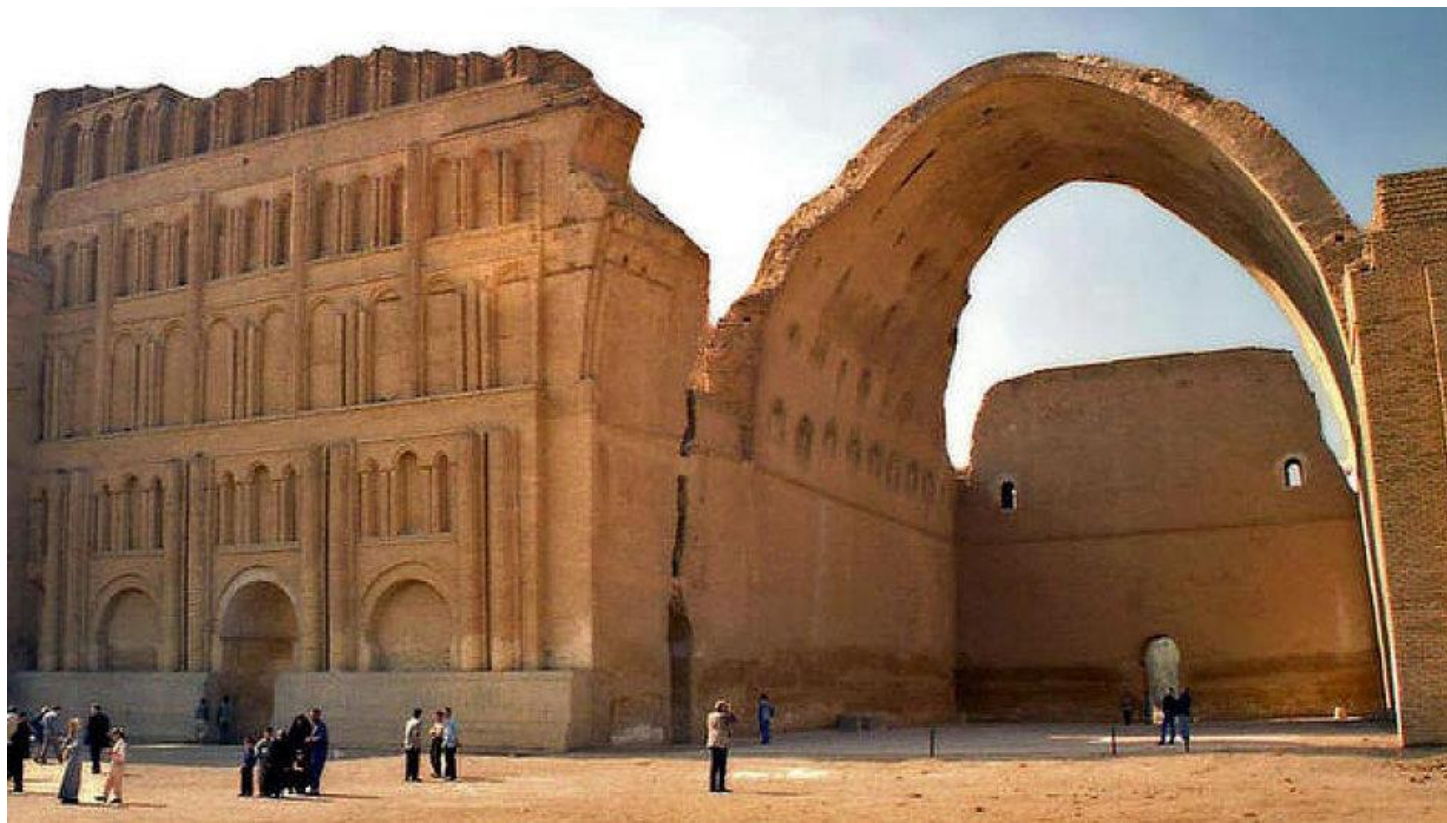
- neboli Růžová mešita, ve městě Širáz
- detailní mozaika v růžových tónech, navození dojmu východu a západu Slunce
- vzory růží, vitráže
- na dvoru obdélníkový bazén
- byla vystavěna během absolutistické vlády dynastie Kádžárovců v Persii
- stavba 1 876-1 888

Zříceniny v Ktésifónu, 3. století

- 224 n. l. umění navazovalo na parthské, v architektuře vznikaly monumentální stavby s vysokými valenými klenbami, kupolí a průčelím zdobeným výklenky a římsami

Perské zahrady

- formální palácové nebo rekreační zahrady starověku, středověku i novověku
- v Íránu a sousedních oblastech
- tento tradiční styl ovlivnil vzhled zahrad od Andalusie po Indii
- důraz na fontány a nádrže v zahradách
- bývá rozdělena do čtyř sektorů, přičemž voda hrála důležitou roli jak pro zavlažování, tak pro zdobení

Světové dědictví UNESCO

- 13 perských zahrad
- historie sahá do různých období od 6. století před naším letopočtem
- obsahují také budovy, pavilony a zdi, stejně jako důmyslné zavlažovací systémy (Qanat = podzemní systém propojených studní)

Zahrada Alameda de la Alhambra

Zahrada u Tádž Mahalu

Zahrada Kalat-e Naderi

- Sluneční palác
- třípatrová stavba s obrovskými reliéfními sochami, které zobrazují indické druhy ptáků a indické ovoce
- město Kalat

Zahrada v Pasargady

- obrys zahrady v Pasargady, postaveno kolem 500 př. n. l., je dodnes viditelný

Eramova zahrada

- majetek šlechtické rodiny Qavam

Zahrada Dolat Abad

- nachází se zde největší větrná věž světa (33 m)
- větrné věže byly používány jako zavlažovací systém

Zahrada Delgosha

- vodní toky, stromy (pomerančovníky), fontány
- třípatrový zámek s výhledem na bazén

Zdroje

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Persk%C3%A9_um%C4%9Bn%C3%AD
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Persk%C3%A1_zahrada
- <https://www.radynacestu.cz/magazin/perske-koberce/>
- [Perské koberce: pevně se držte, letíme směr Orient | Magazín Radynacestu.cz](https://www.radynacestu.cz/magazin/perske-koberce/)
- <https://www.hrady.cz/mesita-jameh>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Fashion_in_Iran
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/04/%281829%29_MADDEN%2C_Ric_hard_Robert_in_Syrian_Costume.jpg/220px-
- <https://cs.wikipedia.org/wiki/Zikkurat>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/%C4%8Cogha_Zanb%C3%AD
- https://en.wikipedia.org/wiki/Overglaze_decoration
- https://en.wikipedia.org/wiki/Persian_pottery
- https://en.wikipedia.org/wiki/Tomb_of_Hafez

- https://cs.wikipedia.org/wiki/Me%C5%A1ita_N%C3%A1sir_al_Mulk
- https://cs.wikipedia.org/wiki/T%C3%A1d%C5%BE_Mahal
- https://www.indie-nepal.cz/sites/default/files/styles/three_columns/public/pruvodce/tadz-mahal-01.jpg?itok=pERxN9Wy
- <https://www.ghoghnos.net/blog/attractions/top-10-persian-gardens/>

Zdroje - obrázky

- <https://i.pinimg.com/736x/35/77/99/357799936d07ab432d0db1ca6d90699d--islamic-architecture-architecture-design.jpg>
- https://madainproject.com/content/media/collect/jameh_isfahan_3719.jpg
- <https://cdn.kastatic.org/ka-perseus-images/a37be6e429980342a770e550439e455e36ebfce4.jpg>
- [%281829%29 MADDEN%2C Richard Robert in Syrian Costume.jpg](#)
- <https://media.tehrantimes.com/d/t/2020/06/27/4/3486657.jpg>
- <https://thumbs.dreamstime.com/z/yazd-iran-october-tourists-enjoy-masterpiece-interior-historic-jameh-mosque-famous-unique-tilework-fine-brickwork-134946317.jpg>
- <https://www.ghoghnos.net/blog/wp-content/uploads/2019/07/00-1.jpg>

- <https://blog.termehtravel.com/wp-content/uploads/2020/03/11.jpg>
- <https://irandoostan.com/dostcont/uploads/2019/11/Iranian-Miniature-1.jpg>
- <https://c8.alamy.com/comp/2A8BJ7J/a-persian-miniature-depicting-the-medieval-saint-and-mystic-ahmad-ghazali-d-1123-brother-of-the-famous-abu-hamid-al-ghazali-d-1111-talking-to-a-disciple-from-the-meetings-of-the-lovers-1552-2A8BJ7J.jpg>
- <https://irandoostan.com/dostcont/uploads/2019/11/miniature1.png>
- <https://rukminim1.flixcart.com/image/400/400/kdqa4y80/kamarband/g/m/k/val0042-valusha-original-imafukg9ggfuzzw7.jpeg?q=70>
- http://1.bp.blogspot.com/-IGqnYOZzJAc/UzJdrZTnycl/AAAAAAAAACc/xU7x4vDQCnA/s1600/Ancient_Times%252C_Persian._-_007_-_Costumes_of_All_Nations_%25281882%2529.JPG
- https://lighthouse.mq.edu.au/_data/assets/image/0007/1190671/elam-silver-fish-lady700x400.jpg
- https://lighthouse.mq.edu.au/_data/assets/image/0006/1190670/elam-pottery700x400.jpg
- https://www.iranchamber.com/art/articles/images/elamite_kneeling_bull.jpg
- https://www.iranchamber.com/art/articles/images/elamite_mountain_goat.jpg

- https://img1.advisor.travel/fs440x440px-Chogha_Zanbil_2.jpg
- <https://i.pinimg.com/originals/bf/9e/da/bf9eda9350d08167ad6f60e5135a46fd.jpg>
- <https://thumbs.dreamstime.com/z/isfahan-iran-october-azadegan-chaykhuneh-tea-house-boasts-outstanding-interior-many-interesting-vintage-souvenirs-hanging-139171959.jpg>
- <https://www.destinationiran.com/wp-content/uploads/2019/01/Sialk-Mounds-Object-001.jpg>
- <https://mypersianart.com/wp-content/uploads/2019/11/persian-pottery.jpg>
- <https://www.veniceclayartists.com/wp-content/uploads/2019/04/THEODORE-DECK-1823-1891-Important-vase-with-ovoid-body-with-high-flared-neck.jpg>
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/0a/Bowl%2C_Mina%27i_%28%22enameled%22%29_ware_MET_DP372046_%28cropped%29.jpg/330px-Bowl%2C_Mina%27i_%28%22enameled%22%29_ware_MET_DP372046_%28cropped%29.jpg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/0/04/Bowl_MET_57.36.14front.jpeg/300px-Bowl_MET_57.36.14front.jpeg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/5/51/Jug_with_seated_figures_and_sketches%2C_Mina%27i_ware%2C_Central_Iran%2C_Seljuk_period%2C_late_12th_or_early_13th_century%2C_earthenware_with_polychrome_enamels_and_gold_oven_turquoise_glaze_-_Cincinnati_Art_Museum_-_DSC04014.JPG/330px-thumbnail.jpg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/2/27/The_Gulbenkian_Museum_%2828595000138%29_%28cropped%29.jpg/300px-The_Gulbenkian_Museum_%2828595000138%29_%28cropped%29.jpg
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c9/Iran%2C_versatoio%2C_1190-1210_ca..JPG/229px-Iran%2C_versatoio%2C_1190-1210_ca..JPG
- <https://thumbs.dreamstime.com/z/pavilion-hafez-tomb-shiraz-iran-october-beautiful-stone-decorated-muqarnas-slender-columns-tiled-dome-covers-130787920.jpg>
- https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/1/1f/Mausoleo_de_Hafez%2C_Shiraz%2C_Ir%C3%A1n%2C_2016-09-24%2C_DD_12-14_HDR.jpg/411px-Mausoleo_de_Hafez%2C_Shiraz%2C_Ir%C3%A1n%2C_2016-09-24%2C_DD_12-14_HDR.jpg

- <https://allatrablog.files.wordpress.com/2014/05/mescaronita-1.jpg>
- <https://media-cdn.tripadvisor.com/media/photo-s/14/6b/e7/09/nasir-al-mulk-mosque.jpg>
- <https://allatrablog.files.wordpress.com/2014/05/mescaronita-8.jpg>
- <http://famouswonders.com/wp-content/uploads/2011/11/Taj-Mahal-Main-Gateway.jpg>
- data:image/jpeg;base64,/9j/4AAQSkZJRgABAQAAQABAAAD/2wCEAAoHCBYVFBcUFRQYFxcYGx0bGxobHBsbIBobIBoaGhobHB4hICwkHR0pHhsdJjYmKS4wMzMzMzGiI5PjkxPSwyMzABCwsLEA4QHhISHjImlikyMjlyMjl4MjlyMjlyMjlyMjlyNDIOMjlyMjlyMjlyMjlyMjlyMjlyMjlyMjlyMjlyMjlyMv/

- https://blog.rosstours.com/wp-content/uploads/2014/03/shutterstock_40103086.jpg
- https://lh3.googleusercontent.com/ci/AC_FhM-C9eheUVcs_I9qiBpHJ-3Ju_qRjDfXegxr0xoioGmiBc5c7yENLO05V8MR-15XhKPMzUkZrGQ=s1200
- <https://www.ghoghnos.net/blog/wp-content/uploads/2019/07/05.jpg>
- <https://www.irandestination.com/wp-content/uploads/2019/04/Delgosha-min.jpg>
- <https://thumbs.dreamstime.com/b/walk-delgosha-garden-shiraz-iran-shady-alley-runs-paradisiacal-classic-persian-located-hot-desert-climate-153391158.jpg>

